

Floran i Skåne. Arterna och deras utbredning

Som en uppföljning av *Floran i Skåne. Vegetation och utflyktsmål* (se SBT häfte 3–4/2004) har Lunds Botaniska Förening nu gett ut dess andra del, *Arterna och deras utbredning*, också den i stort format om 776 fullmatade sidor. Floran bygger främst på den senaste inventeringen 1989–2006, och huvuddelen av boken behandlar förekomsten av hela 3 855 (!) växter som dokumenterats vildväxande eller anförts växa i Skåne.

Som bakgrund till beskrivningen av arterna finns elva, delvis nydanande inledningskapitel. Möjligen som ett tecken i tiden behandlar det mest omfattande av dem kultur- och trädgårdsväxter i naturen. Kapitlet är närmast en brandfackla för att vid floraundersökningar bättre beakta den kulturbetingade floran än vad som hittills varit kutym. Med arkeologiska och historiska belägg ges en bred och berikande genomgång av människans roll för att förstå växternas nutida förekomst. Hur växternas kulturspridning skett till Nordeuropa från bondestenålder ända fram till Linnés dagar, är av allmänintresse långt utanför Skånes gränser. Vissa begrepp för växternas ställning i vegetationen och invandring (indigen/invandrad, insläppt, introducerad, kulturväxt etc.) införs något polemiskt relativt resten av floran (bofast, inkommen/adventivväxt, förvildad).

Stort utrymme ges också en beskrivning av landskapets vegetationshistoria efter senaste istiden. I vackra och detaljerade illustrationer får vi följa hur den arktiska tundran successivt lämnar plats för olika skogstyper, och hur uppodlingen öppnat Skåne allt sedan tidig bronsålder. Genom sammanställning och tolkning av olika

pollendata visas hur artmångfalden ökar under den förändrade markanvändningen, för att därefter åter minska från medeltiden

och framåt. Men boken stannar inte vid det historiska. I ett kapitel redovisas förväntade förändringar av flora och vegetation orsakade av en kombination av förhöjda halter av växthusgaser, främst koldioxid, och en trolig minskning av arealen odlingsmark. Vi kan komma att få se helt nya vegetationstyper och möjligen åter en ökning av artmångfalden.

Som sig bör finns också översikter om florans klimatiska och geologiska förutsättningar med i inledningskapiteln. Något så ovanligt i landskapsflorasammanhang som en bestämningsnyckel till Skånes 15 bergarter/bergartsgrupper presenteras. Bergarterna liksom de lösa avlagringarna beskrivs, och kopplingar görs till hur floran skvallrar om deras utbredning i landskapet.

Intresseväckande är också det kapitel som mer detaljerat förklarar växternas förekomst, främst genom inverkan av markkemin. Ofta är det markens surhetsgrad, tillgängliga närsalter och graden av aluminiumtolerans, ej sällan i kombination med varandra, som sätter gränser. I naturvårdssammanhang nämns emellanåt ökat kvävededfall som allmän förklaring till vissa artförändringar, men här visas att det snarare är lättillgängligt fosfat som visar starkast samband med vissa vanliga arters förekomst som ogräsmaskrosor, timotej, rölleka, teveronika med flera. De markkemiska faktorernas betydelse framkommer också i kapitlet om Skånes växtgeografi.

Surhetsgraden och närsalttillgången förklarar i första hand utbredningen av landskapets åtta floraregioner, som avgränsats genom en analys av ett stort antal arters utbredning vid den förra inventeringen.

Artdelen beskriver förutom de över 2800 växterna som noterats under inventeringen, även mer än 800 som påträffats tidigare och nämner dessutom uppgifter om 237 osäkra eller tidigare sannolikt felaktigt uppgivna växter för landskapet. Tonvikten i artförteckningen läggs dock vid resultatet från den senaste inventeringen; detaljerade kartor – inventeringen gjordes i rutor om 2,5 × 2,5 km – på aktuell utbredning av 1570 bofasta arter presenteras föredömligt på samma uppslag som texten om respektive art. En transparent överläggskarta gör att man lätt kan relatera olika växters utbredning till exempelvis klimatdata, växtgeografiska regioner och kommungränser.

Arttexterna har fasta rubriker: Under Funnen anges antal rutor där växten påträffats och i procent av antal rutor som inventerats. Status anger hur gammal växten är i landskapet, hur den invandrat, om den är bofast eller tillfällig etc. Särskilt utrymme ges till exempel hävdarter som tidigare varit bofasta i Skåne men inte kunnat återfinnas under inventeringen såsom fältgentiana, ormrot och grönkulla. I övrigt är detaljerade lokaluppgifter ganska sparsamma.

Miljöbeskrivningarna är oftast ganska korta, men kompletteras väl i artlistans introduktion med ett hundratal förklaringar till använda begrepp. Ett flertal tidigare undersökningar har använts för att beskriva Förändring och hot. För vanliga arter anges ökning/minskning i 15%-intervall i relation till den förra inventeringen vid mitten av 1900-talet enligt statistisk analys som tidigare beskrivits i SBT 91: 143–185. För vissa arter anges också var i landskapet förändringen skett. För rödlistade eller i övrigt sällsynta arter ges mer detaljer. Kvalitetssäkringen av uppgifterna framgår bland annat under rubriken Kommentar, med uppgift om såväl växten i fråga krävt belägg, som vem eller vilka som granskat dessa.

I raden av landskapsfloror är Floran i Skåne ett viktigt och välkommet bidrag.

✿ CRISTER ALBINSSON

Floran i Skåne. Arterna och deras utbredning Torbjörn Tyler, Kjell-Arne Olsson, Henrik Johansson & Mats Sonesson 2007. Utgiven av Lunds Botaniska Förening, Lund. 779 sidor. ISBN 91-971021-5-6. Pris: 430 kr. Boken köps enklast via internetbokhandeln AdLibris (www.adlibris.se).

Föreningskonferens 8–9 mars

Helgen den 8–9 mars är det dags för föreningskonferens i Uppsala. Temat för årets konferens är "Floraarbete i Norden och övriga grannländer" Vi kommer bland annat att diskutera möjligheterna att ge ut en svensk kärlväxtatlas. Vi får besök av Chris Preston som varit inblandad i den väldiga "New Atlas of the British & Irish flora", medan Tapani Lahti presenterar arbetet kring den finska kärlväxtatlasen.

Even W. Hansen presenterar det norska SABIMA (Samarbeidsrådet for biologisk mangfold) samt berättar om nystartade floraväktar- och rödlisteprojekt i Norge.

Mora Aronsson kommer att informera oss om Statusen för Sveriges natur 2007 – Sveriges rap-

port till EU. Thomas Karlsson presenterar till sist den nyutkomna Smålands flora.

Konferensen kommer att äga rum på Evolutionsmuseet, Villavägen 9. Detaljprogram finns på vår hemsida (www.sbf.c.se).

Alla är hjärtligt välkomna. SBF betalar som vanligt resan för en person per ansluten förening. **Anmäl allra senast 29 februari** att du vill vara med till Barbro på kansliet (tel: 018-471 28 91, e-post: barbro.beck-friis@sbf.c.se). Ange om du vill äta lunch på lördagen och om du vill vara med på eftersits med mat och dryck på kvällen.

Det kommer att finnas möjlighet att köpa böcker. Meddela Barbro i förväg om ni vill köpa många exemplar av någon bok.

✿ MARGARETA EDQVIST